

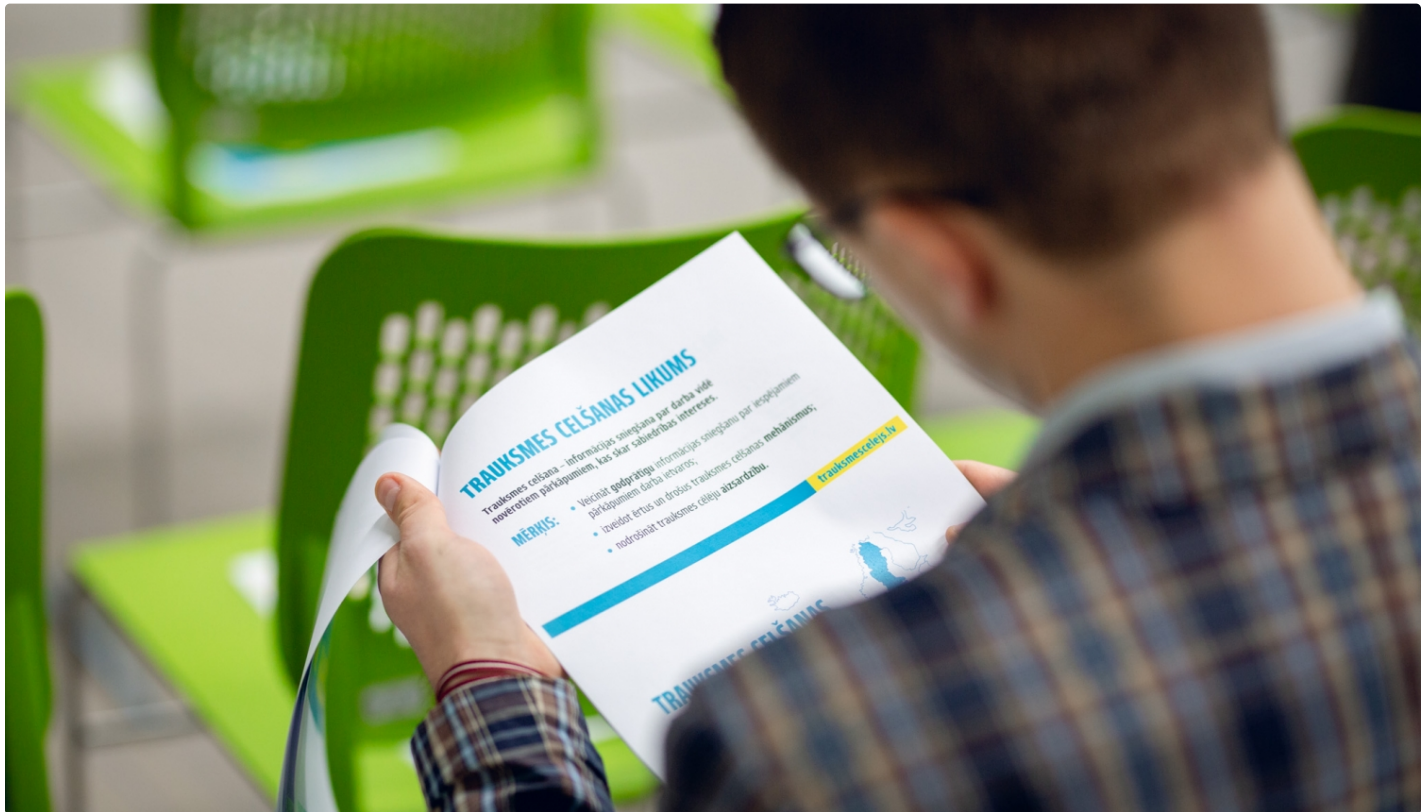
Latvija pārņem Eiropas Savienības trauksmes cēlēju direktīvu

Publicēts: 20.01.2022.

[Ministru kabinets](#)

[Trauksmes celšana](#)

[Valsts kanceleja](#)

Ceturtdien, 20. janvārī, Saeima galīgajā lasījumā apstiprināja jauno Trauksmes celšanas likumu, kas izstrādāts, lai Latvija pievienotos Eiropas Savienības vienotajiem kritērijiem trauksmes celšanas kanālu izveidei un stiprinātu aizsardzības garantijas trauksmes cēlējiem.

Kopumā likums saglabā līdzšinējo pieeju, proti, trauksmes celšanas mehānisms, kas Latvijā ieviests 2019. gada 1. maijā, būtiski nemainās, bet tiek pilnveidots. Direktīvas prasības, kas iestrādātas likumprojektā, attiecas uz plašu organizāciju un institūciju loku privātajā un publiskajā sektorā, kurām ir pienākums izveidot kanālus un procedūras trauksmes celšanai iekšēji darba vietā vai ārēji - kā kompetentajai valsts institūcijai.

Lielākā daļa jauninājumu nav sveši ne kompetentajām institūcijām, kas strādā ar trauksmes cēlējiem, ne arī tiem, kuri ir izveidojuši iekšējo trauksmes celšanas sistēmu un konsultē potenciālos trauksmes cēlētus. Tie ieteikumu formā līdz šim bija definēti vadlīnijās trauksmes cēlēju ziņojumu izskatīšanai un iekšējās ziņošanas sistēmas izveidei.

Jāatceras, ka Trauksmes celšanas likuma mērķis nemainās – tam ir jāaizsargā trauksmes cēlētus, kurš ziņo par iespējamem pārkāpumiem, kas novēroti, pildot darba pienākumus, un, kas varētu kaitēt sabiedrības interesēm.

Kas mainās līdz ar jaunā Trauksmes celšanas likuma spēkā stāšanos?

Pārņemot direktīvu, jaunajā likumā ir paplašināts to personu loks, kam tiek nodrošinātas aizsardzības garantijas. Līdz šim

aizsardzība pret nelabvēlīgu seku radīšanu bija pieejama pašam trauksmes cēlējam un viņa radniekiem. Savukārt tagad aizsargātas tiek arī saistītās personas, kuras var būt gan kolēģi, gan komersanti vai privāto tiesību juridiskās personas, ar kurām ir saistīts trauksmes cēlējs.

Pilnveidots ir arī termins “pārkāpums”, kurā līdzās noziedzīgam nodarījumam, administratīvam pārkāpumam vai citu tiesību normu pārkāpumam, kā arī saistošu ētikas vai profesionālo normu pārkāpumiem ietverta arī darbība vai bezdarbība, un rīcība, kas ir pretēja tiesību akta mērķim.

Jaunajā likumā tiek precizētas jomas un pārkāpumi, par kuriem īpaši jāceļ trauksme. Līdz šim tādu bija 15, taču tagad saraksts ir papildināts arī ar, piemēram, pārkāpumiem transporta drošībā, dzīvnieku labturības jomā, kā arī rīcību, kas ietekmē klimata pārmaiņas. Vienlaikus paliek spēkā arī regulējums, ka šisuzskaitījums nav izsmeljošs – trauksmes cēlējs ir tiesīgs ziņot par pārkāpumu, kas kaitē sabiedrības interesēm, jebkurā jomā.

Jaunais Trauksmes celšanas likums arī paredz vairāk priekšnosacījumu, kad trauksmi var celt publiski. Piemēram, ja personai ir pamats uzskatīt, ka, vērsoties kompetentajā institūcijā, tiks radītas nelabvēlīgas sekas, pārkāpums tiks slēpts vai netiks novērsts vai nav sniegta atgriezeniskā saite par izskatīšanas gaitu likumā noteiktajā termiņā.

Jaunais likums nosaka vairākas izmaiņas attiecībā uz privāto sektoru. Ziņojumu izskatīšanas pamatprasības un atbildīgo personu noteikšana, kas ieteikumu formā līdz šim bija atrodamas vadlīnijās, ir nostiprinātas kā prasības likumā. Finanšu sektorā neatkarīgi no darbinieku skaita un arī noteiktos gadījumos transporta drošības un vides aizsardzības jomā strādājošiem mazajiem uzņēmumiem būs jāveido iekšējā trauksmes celšanas sistēma. Vienlaikus privātajā sektorā iekšējo trauksmes celšanas sistēmu var nodot īstenošanai trešajām personām, protams, ievērojot visas likuma prasības.

Gan pašvaldības institūcijas, gan vidējie uzņēmumi (50 līdz 249 nodarbināto) varēs apvienoties unveidot vienotas iekšējās trauksmes celšanas sistēmas. Kā veiksmīgs piemērs minama [Rīgas pašvaldības centralizētā trauksmes celšanas kārtība](#).

Tiek paredzēta arī administratīvā atbildība par trauksmes celšanas traucēšanu, piemērojot naudas sodu fiziskajai personai no trim līdz septiņdesmit naudas soda vienībām, amatpersonai – no četrām līdz septiņdesmit naudas soda vienībām, bet juridiskajai personai – no septiņām līdz tūkstoš četršimt naudas soda vienībām.

Valsts kanceleja tuvākajā laikā aktualizēs labās prakses vadlīnijas iekšējās trauksmes celšanas sistēmas izveidei, vadlīnijas trauksmes cēlēju ziņojumu saņemšanai un izskatīšanai kompetentajās institūcijās un trauksmes cēlēja ziņojuma veidlapu.

Eiropas Savienības Trauksmes cēlēju direktīvas prasības pakāpeniski jāpārņem visām Eiropas Savienības dalībvalstīm. Zināms, ka līdz šim to ir paveikusi arī Dānija, Portugāle un Zviedrija.

Trauksmes celšanas sistēma

[Valsts kancelejas direktors](#) >

[Komunikācijas departaments](#)

Zane Berķe

Vadītājas
vietniece

 +371 67082902

